

thema
ik tel mee

Kwartaalmagazine van Reinaerde lente 2019

witerraerd

Toegankelijke verkiezingen
Blik op vrijheid
Zelfstandig wonen

STEMBIJZET voor de verkiezing van de leden van de Raad van Bestuur

№	Naam	Stemmen
1		
2		
3		
4		

Generaties

“**W**e vangen regenwater op en dit geven we dan te drinken aan de dieren van De Schaapskooi.” Tom de Vries stond op het podium en legde aan een volle zaal met mensen van het ministerie, de provincie en de gemeenten uit wat hij en andere cliënten zoal doen aan duurzaamheid. Tom en ik tekenden die middag de Green Deal in de zorg. Bij Reinaerde zien we duurzaamheid als een breed begrip: het gaat zowel om gezondheid, werk voor iedereen, toegankelijke dorpen en steden als om het klimaat. In ons dagelijks werk is het een belangrijke rode draad. Tom benadrukte op het podium dat we aan een gezonde omgeving werken, ook voor onze nakomelingen.

Na het feestelijke en formele moment kwam een man naar mij toe die ook op het podium zijn verhaal deed, omdat hij bij een van de collegaorganisaties woont: “Hallo Ella, hoe gaat het met je moeder en met jou?”. Verrast en verbaasd kon ik de vraag niet thuisbrengen. ‘Help me even’, zei ik, ‘jij kent mij en ik weet even niet wie jij bent’. “Ik ben Nick, de buurjongen van je vader en moeder”. In een split second vielen alle puzzelstukken in elkaar.

Nick, die ik kende als jongen van 3, is nu 30! Ik trof hem regelmatig in winkels in Woudenberg. Ook kwam hij langs bij mijn ouders thuis. Op een manier die bij hem past, had en heeft hij net wat extra steun en begeleiding nodig in het leven. Iedereen wil een rol van betekenis kunnen vervullen vanuit de eigen familie en achtergrond. Nick zag mij als de dochter van zijn buurvrouw, jaren later. Dat trof me als mens. Tom, Nick en ik; gemotiveerd voor de duurzame keuzes van en voor vorige en volgende generaties! Gezien en gehoord worden inspireert, elke dag weer. Een leven lang. Dank je wel Tom en Nick!

Ella van Lingen
bestuurder

inhoud

Uiteraerd lente 2019

In gesprek voor best passende zorg

Moeder Jamie kreeg meer moeite met de woedeaanvallen van haar zontje Levy. Via RAAK, een nieuwe werkwijze die uitgaat van de principes van positieve gezondheid, kregen ze een therapie die werkt en aansluit op hun situatie. “We leren uit de praktijk.”

Uiteraerd/Kijker

is het magazine van Reinaerde voor cliënten, familie, vrienden, medewerkers en geïnteresseerden. Uiteraerd/Kijker verschijnt in de lente, de zomer, de herfst en de winter. Is uw adres gewijzigd, stuur dan een e-mail of een briefje naar het redactieadres.

Redactieadres

Postbus 3364
3502 GJ Utrecht
030-22 999 22
communicatie@reinaerde.nl

Tekst

Communicatie Reinaerde

Ontwerp & opmaak

Bladen&Co, Utrecht

Fotografie

Mel Boas, Elizabeth Wattimena

Overname van artikelen, delen eruit, foto's, film en illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Kijk de filmpjes bij de verhalen op het Reinaerde videokanaal van You Tube.

Volg ons ook op social media:

Facebook: facebook.com/reinaerde.zorgorganisatie

You Tube: Reinaerdevideo

Twitter: Reinaerdezorg

Instagram: instagram.com/reinaerde

Reinaerde is aangesloten bij
Carante Groep.

7 Zin in verhuizen

De komende jaren steekt Reinaerde veel energie in het aanpassen van bestaande woningen en het bouwen van nieuwe. De meeste huidige woningen zijn namelijk niet meer van deze tijd. "Er is behoefte aan zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en zelf kunnen kiezen", aldus programmamanager Erik van der Velde. Bewoner Caron Landzaat kan niet wachten tot hij verhuist!

8 Blik op Vrijheid

Om het gesprek over vrijheid op gang te houden en om het gesprek over de nieuwe wet zorg en dwang op gang te krijgen, organiseert Reinaerde op diverse locaties in de regio's zogeheten Blik op Vrijheid-bijeenkomsten. Cliënten, familieleden, vertegenwoordigers en medewerkers krijgen hier tekst en uitleg over de consequenties van deze wet, die op 1 januari 2020 ingaat.

10

Toegankelijke verkiezingen

Stemmen. Het lijkt zo vanzelfsprekend, maar voor 2,3 miljoen mensen met een beperking ligt dat heel anders. Vaak begrijpen zij de folders van de politieke partijen niet of kunnen ze het stemhokje niet in met hun rolstoel. Reinaerde nam het initiatief voor een onderzoek naar het bewustzijn hierover en organiseerde een symposium over toegankelijke verkiezingen. Conclusie: het kan anders en het gaat anders!

Jouw stem is belangrijk

Jacqueline Rouwenhorst is voorzitter van de centrale cliëntenraad, commissie cliënten

Iedereen wil dat er naar hem of haar geluisterd wordt. Soms heb je er ook echt behoefte aan. Als je bijvoorbeeld niet lekker in je vel zit, dan is het prettig als een ander dat ziet en even een arm om je heen slaat en vraagt hoe het met je gaat. Dat kan een medebewoner of een collega van je zijn, maar ook een medewerker van Reinaerde. Zo was ik vorig jaar bij de strategische dagen van Reinaerde. Ik had slecht geslapen. Een manager van een andere woonlocatie vroeg toen hoe het met mij ging, ze vond me er namelijk niet zo goed uitzien. Ik heb dit als prettig ervaren.

Het is belangrijk dat alle mensen die bij Reinaerde wonen of werken gezien en gehoord worden. De centrale cliëntenraad speelt daar een grote rol in. Wij denken mee over onderwerpen die te maken hebben met Reinaerde, met jou dus! We vergaderen bijvoorbeeld over voeding, schoonmaak, vervoer van en naar je dagbesteding, flexmedewerkers, de wet zorg en dwang die eraan zit te komen, PlanCare, het strategisch

beleid, het kwaliteitssysteem en het woon-werktoekomstplan. En we vragen ons af wat de gevolgen hiervan zijn voor cliënten.

Wil jij meedenken en je mening geven? Kan jij verder kijken dan de locatie waar je woont of werkt? Dan zoeken wij jou, om de centrale cliëntenraad van Reinaerde te versterken. Je kunt je aanmelden door een mail te sturen naar centraleclienraad@reinaerde.nl. Je kunt ook mailen als je eerst meer informatie wilt. O ja, zelfstandig kunnen reizen met de regiotaxi of openbaar vervoer is wel een voorwaarde.

**thema
ik tel mee**

Het is RAAK voor Levy en Jamie

Nu gaat het beter, vertelt ze met een vriendelijke lach, maar een tijdje geleden ging het met Jamie en haar zoon Levy niet zo goed. “Levy werd steeds bozer, kreeg woedeaanvallen en we wisten niet goed hoe we daar mee om konden gaan.” Met een nieuwe werkwijze bij Reinaerde zijn Levy en Jamie gericht geholpen. De werkwijze gaat uit van de principes van positieve gezondheid en heet *RAAK, zorg met effect*.

Jamie vertelt heel open over haar leven. “Ik ben alleenstaande moeder en heb zelf veel mee-gemaakt. Omdat ik vaker mijn werk kwijtraakte moest ik van het UWV worden getest. Ik wist het eigenlijk wel, maar nu staat ook op papier dat ik een verstandelijke beperking heb en dat was toch wel een klap. Mijn moeder hielp me al met de administratie en de financiële zaken, maar als ze mij wijst op zaken leidt dat tot spanning.”

Ambulant begeleider Carona van Doorn ondersteunt Jamie al langer. Door onder meer te helpen met de administratie, kan Jamie een gewone relatie met haar moeder onderhouden. Maar de laatste tijd liet Levy af en toe heel heftige buien zien, was boos en toonde gefrustreerd gedrag. Voor Jamie komt dat soms heel onverwacht en ze vindt het moeilijk om mee om te gaan. Carona, Jamie en oma meldden zich daarom aan bij het buurtteam.

Intake met deskundigen

“Vaak komen mensen met zo’n soort vraag tegenwoordig uit bij het buurtteam – een team in de wijk – en zij gaan samen uitfilteren welke vragen je hebt om je kwaliteit van leven en je dagelijks functioneren te verbeteren”, vertelt GZ-psycholoog Gwendolijne Gerards van Reinaerde. “Het kan zijn dat de vraag opgelost kan worden met sessies vanuit het buurtteam, maar als het specialistische zorg is kloppen ze

aan bij een hulpverlenersorganisatie zoals Reinaerde. In dat geval wordt degene met een vraag bij ons aangemeld door het buurtteam. Voor mensen die voor het eerst aankloppen met een specialistische vraag wordt gestart met een intake met deskundigen. We nodigen hem of haar dan uit en gaan samen nadenken. Iemand uit het netwerk, een familielid bijvoorbeeld, is daarbij altijd welkom.”

PMT

Zo ging het ook met Jamie. Samen met Levy en oma spraken ze af aan de hand van de RAAK-methodiek. Daarbij keken ze breed naar de vragen die er speelden. Duidelijk was dat de ambulante begeleiding nodig bleef, maar vooral dat Levy en Jamie iets nodig hadden om beter te leren omgaan met emoties. Gwendolijne: “Er zijn meerdere methoden om emoties te leren reguleren. We hebben ingezet op PMT, psychomotorische therapie. Een bewezen methodiek die goed past in zulke situaties. We werken met een vast aantal sessies, zodat we van elkaar weten waar

Met PMT leer je omgaan met emoties

Moeder Jamie, begeleider Carona van Doorn (r) en psychologe Gwendolijne Gerards (l) tijdens de intake.

we aan toe zijn. Dat helpt ook om bij de behandelaren beter te kunnen plannen.”

Passende zorg

Ze vervolgt: “We denken samen na over welke vraag je hebt. We gaan samen puzzelen, luisteren, nadenken en een antwoord bedenken. En we gaan ook weer loslaten als de vraag opgelost is of doorzetten naar minder intensieve hulp. We kunnen in sommige situaties wel vijf soorten hulp inzetten, maar dat is niet altijd helpend bij de vraag. Door deze manier van werken doen we wat passend is. Je gaat met RAAK zelf meedenken wat je nodig hebt om je vraag op te lossen, waarbij de hulp die we kunnen bieden liefst zo kortdurend, maar ook zo passend mogelijk is voor jou en je familie. We bieden tijdelijk een bepaalde vorm van zorg en stappen er dan weer uit.”

PMT-therapeute Ilse Kabel aan het werk met Jamie en Levy.

Emoties

Voor Levy en Jamie werd dat PMT. “PMT zorgt ervoor dat het al een tijdje beter gaat met Levy, en Jamie leert om te gaan met boze buien. Ze wil de momenten dat het goed gaat beter vasthouden. Met de therapie leer je omgaan met emoties, zoals blijdschap, verdriet en andere emoties. Je leert door te voelen in je eigen lijf in de gymzaal. Met oefeningen voel je waar de spanning zit, hoe je emoties kunt herkennen en ook hoe je emotie kunt veranderen met je gevoel.”

Leren door doen

Jamie is er enthousiast over. “PMT gaat op speelse wijze. Ik mag één keer in de maand meedoen. Levy en ik leren hoe we met elkaar kunnen omgaan. Vanmiddag was het rots en water. Dan moet je bij jezelf blijven en je moet elkaar een beetje wegduwen. Je leert dat je bij jezelf blijft, dat je niet altijd boos hoeft te reageren. Ik kan goed leren uit de praktijk, ik heb geen boeken nodig om iets te leren, ik leer door het te doen. Daarom werkt het voor ons goed.” ●

RAAK, zorg met effect

De werkwijze van RAAK maakt gebruik van de uitgangspunten van positieve gezondheid. Daarbij wordt niet alleen naar ziekte gekeken, maar naar gezondheid als breed begrip. Aan de hand van de ‘spin’ van positieve gezondheid (zie afbeelding) bekijken we op welk vlak verbetering nodig is. In een korte animatiefilm zie je hoe het werkt. Deze film staat op het YouTube-kanaal van Reinaerde.

“Ik heb er zin in!”

Samen met twee huisgenoten woont Caron Landzaat op het Slotlaantje in Woudenberg. Hij heeft daar weliswaar zijn eigen kamer, maar deelt de keuken, sanitaire voorzieningen en woonkamer met medebewoners. In september verhuist hij naar de nieuwbouw op de Prins Hendrikstraat, waar 12 studio's en 12 appartementen komen. Caron bewoont straks een appartement op de bovenste verdieping. “Ik zou liegen als ik zou zeggen dat ik daar geen zin in zou hebben!”, zegt hij vrolijk.

Op een frisse dag in maart nemen de toekomstige bewoners voor het eerst een kijkje in het in aanbouw zijnde complex. Boven iedere virtuele deur hangt een briefje waarin de nieuwe bewoner welkom wordt geheten. Zo ook Caron. Nog onwennig stapt hij over de drempel

van zijn nieuwe woning. Tevreden kijkt hij rond en bewondert meteen de grote ramen. Omdat Caron een appartement krijgt, heeft hij de beschikking over een woonkamer met keuken, aparte badkamer en aparte slaapkamer. De studio's missen de aparte slaapkamer maar zijn verder hetzelfde.

Caron kijkt er erg naar uit om te verhuizen. “In mijn huidige woning moet je toch alles delen en rekening houden met elkaar. Hier zijn natuurlijk ook regels, maar als je alleen woont kan je alles zelf bepalen, je kunt bij wijze van spreken om drie uur 's nachts douchen als je zin hebt. Je hoeft je geen zorgen te maken dat je anderen misschien wakker maakt. Nee, ik kan niet wachten!”. Toch vindt hij het fijn dat er altijd begeleiding in de buurt is. “Je hebt een eigen keus, maar je kunt altijd terugvallen op hulp. Dat is goed.” ●

Caron Landzaat wil graag verhuizen.

“Mensen willen zelf kiezen”

Er wonen zo'n 1100 mensen met een beperking bij Reinaerde. Niet iedereen heeft nog een eigen woning. De meesten wonen in een gezamenlijke woning. Ze hebben daarin een kleine eigen (slaap)kamer en delen het sanitair, de woonkamer en de keuken met hun huisgenoten. Reinaerde is al langer bezig om de manier waarop mensen nu wonen aan te passen aan de huidige tijd.

Daarvoor is het programma Leefomgeving in het leven geroepen, een speciaal programmateam met Erik van der Velde als programmamanager. Het idee is dat er geleidelijk aan steeds meer woningen komen waarin mensen met een beperking zo gewoon mogelijk kunnen leven, in een fijne omgeving.

Zelfstandig

“Mensen willen tegenwoordig zelf kiezen waar, hoe en met wie ze wonen”, zegt Erik. “Ze willen hun eigen woning met een eigen wc, douche en keuken. Je hebt dan veel meer eigen ruimte waar je je familie kunt ontvangen, zelf kunt bepalen wat je op tv kijkt en waar je kunt beslissen of je alleen eet of met de groep. Want er blijven altijd gezamenlijke ruimtes in de nieuwe woningen, om samen te eten, koffie te drinken of een spelletje te doen. Afhankelijk van je zorgvraag heb je meer of minder eigen ruimte tot je beschikking. En er is natuurlijk nog steeds begeleiding bij iedere woning, maar je hebt je eigen voorkeur. Achter die voorkeur woon jij zo zelfstandig mogelijk.”

Klantadvies

Er wordt momenteel op zeven plaatsen in de provincie Utrecht volgens deze visie

gebouwd, waaronder de Prins Hendrikstraat in Woudenberg en de Denendalweg in Den Dolder die dit jaar worden opgeleverd. Eind vorig jaar is het eerste project aan de Marokkodreef in Utrecht opgeleverd en begin 2020 volgt een project in Houten. Zo komen er ieder jaar nieuwe woningen en projecten bij. Ook worden bestaande woningen aangepakt. Als je wilt weten welke woning bij jou past, wat beschikbaar is en wat er mogelijk is, kun je bellen naar de klantadviseurs van Reinaerde: 030 - 28 75 210. Ze zijn op werkdagen bereikbaar van 9.00 tot 17.00 uur. Of stuur een mail naar klantadvies@reinaerde.nl.

In gesprek over vrijheid

‘Vrijheid beperken? Nee, tenzij’. Dat is de kern van nieuwe Wet zorg en dwang (Wzd) die op 1 januari 2020 wordt ingevoerd. Reinaerde bereidt zich al geruime tijd voor op deze wet, onder meer met Blik op Vrijheid-bijeenkomsten in de regio’s. Cliënten, familie, vertegenwoordigers, medewerkers en vrijwilligers van Reinaerde zijn van harte welkom om mee te praten en te denken over de nieuwe wet en de gevolgen ervan.

“De Blik op Vrijheid-bijeenkomsten zijn een eerste aanzet om het gesprek over de Wzd op gang te brengen”, aldus projectleider Marieke Wouters. “Daarnaast zijn ze bedoeld om het gesprek over vrijheid op gang te houden.” Aan de hand van praktijkvoorbeelden en persoonlijke ervaringen proberen de deelnemers er achter te komen wat vrijheid betekent. Wouters: “Dat kan voor iedereen anders zijn. Daarom is het goed om ervaringen te delen en het gesprek aan te gaan.”

Er zijn al zeven Blik op Vrijheid-bijeenkomsten gehouden bij Reinaerde en er staan er nog vier op stapel: twee op 10 april bij Arbeidscentrum Veenendaal en twee op 16 april bij De Heygraeff in Woudenberg. Aanmelden hiervoor kan via de website van Reinaerde: www.reinaerde.nl.

De Wzd regelt de rechten van mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie) die onvrijwillige zorg krijgen. Het uitgangspunt is dat onvrijwillige zorg niet thuis hoort in de zorg voor ouderen en mensen met een beperking. Gevaarlijke situaties moeten waar mogelijk altijd met vrijwillige zorg worden opgelost, ook bij ernstig probleemgedrag. De Wzd gaat niet alleen gelden in instellingen, maar ook in de thuissituatie, de kleinschalige woonvormen, op dagbestedingslocaties en in de logeeropvang.

Meer informatie over de Wzd is te lezen op www.dwangindezorg.nl. ●

Koelkast-dilemma

Hans (*niet zijn echte naam*) is op dieet, maar hij heeft grote moeite zich te beheersen. Door zijn beperkte impulscontrole eet hij stevast de gezamenlijke koelkast leeg, of het eten nu van hem is of niet. Zelfs rauwe kip is bij hem niet veilig. Hoewel Hans de gevolgen van zijn gedrag niet kan inschatten, balen zijn medebewoners er toch behoorlijk van. En de begeleiding is ongerust dat die rauwe vleeswaren Hans nog eens ziek zullen maken. Wat te doen?

Een kofferband met een slotje om de koelkast biedt geen soelaas. Hans knipt de band door. Het lukt ook niet om

met Hans afspraken te maken. En van de naamstickers die op alle producten worden geplakt, trekt hij zich niks aan. In een multidisciplinair overleg passeren verschillende opties de revue, van een beloningssysteem tot een dwangmaatregel. Vanwege de gezondheidsrisico's kiezen Hans' vertegenwoordiger, zijn begeleider, de gedragskundige en de bopz-arts na lang beraad voor een tijdelijke maatregel.

Succes

Hans krijgt een koelkastje op zijn eigen kamer voor zijn wekelijkse boodschappen. Die haalt hij zelf, volgens een vooraf opgesteld stappenplan. Op de gezamen-

lijke koelkast komt een slot, waarvan alleen de twee huisgenoten de sleutel hebben. Het plan werkt: Hans komt niet meer aan andermans eten en valt zelfs kilo's af.

Binnenkort verhuist Hans naar een studio bij Reinaerde, waar hij zijn eigen keuken en koelkast heeft. De tijdelijke maatregel zal dan worden opgeheven.

Dag Europalaan!

Vanaf 18 maart werken medewerkers van procesgroepen niet meer vanuit één en dezelfde plek, maar vanuit verschillende zogenoemde 'samenwerkplaatsen'. Ons hoofdkantoor Europalaan in Utrecht is verruild voor vijf kleinere samenwerkplaatsen in de provincie Utrecht. Cliënten zorgen er voor ontvangst en ondersteuning.

Er zijn samenwerkplaatsen op de Duizend Roeden in Veenendaal, de Koningin Wilhelminalaan in Utrecht, Zadelstede in Nieuwegein, Dennendal in Den Dolder/Zeist en De Heygraeff in Woudenberg.

Dicht bij cliënten

Belangrijk is dat we op de samenwerkplaats anders gaan werken: dicht bij cliënten. Anders werken betekent ook dat we gericht zijn op verbinden en samenwerken met mensen met een beperking, collega's, andere disciplines, de buurt, samenwerkingspartners en gemeenten. Iedereen is hier dus van harte welkom. Daarmee spelen we in op de veranderende vragen van de omgeving, klanten en medewerkers.

Samenspel

De samenwerkplaatsen passen ook bij de nieuwe meerjarenstrategie van Reinaerde: een podium geven aan samenspel. Goed contact hebben met elkaar en met plezier werken zijn twee belangrijke thema's uit onze koers.

Flexwerken

Iedereen kan op elke samenwerkplaats werken. Eigentijdse technologie en digitaal werken maken flexwerken en samenwerken mogelijk. Door de vormgeving van de samenwerkplaatsen leren we cliënten en collega's, ook van andere zorgpartners snel kennen. ●

Adresgegevens

Het hoofdcorrespondentieadres van Reinaerde is: Koningin Wilhelminalaan 3, 3527 LA Utrecht.

De centrale telefoonnummers en e-mail blijven ongewijzigd:

Tel.: 030 - 22 99 922

E-mail: info@reinaerde.nl

Ook het postadres blijft gelijk:

Postbus 3364, 3502 GJ Utrecht.

De contactgegevens van de samenwerkplaatsen zijn te vinden op www.reinaerde.nl

Yolanda van Boven is samen met Rob ouder van Floortje (19), Emiel (18) en Femke (15). Floortje gaat naar dagbesteding bij Reinaerde De Ontmoeting in Veenendaal. Ze heeft het syndroom van Rett. In briefvorm beschrijft Yolanda welke impact rett op hun leven heeft.

Lieve Floortje,

Tijdens mijn zwangerschap van jou waren papa en ik ervan overtuigd dat jij een jongetje zou zijn. Dat was enkel gebaseerd op het feit dat we alleen maar leuke jongensnamen konden bedenken. Over een mooie meisjesnaam werden we het niet eens. Ineens was daar een jonge vrouw op de televisie. Mooi, ontwapenend, eerlijk, sportief, stoer, zelfstandig en lief, allemaal geweldige eigenschappen die terugkwamen in haar naam, Floortje. Die naam zou bij jou passen!

Ontelbare keren heb ik je naam genoemd. Voor intimi is jouw voornaam voldoende. Voor anderen maakt de combinatie met je geboortedatum jou tot de juiste persoon en wordt jouw verhaal pas compleet met je diagnose erbij. Onze lieve Floortje, geboren in 1999, heeft het syndroom van Rett.

Die diagnose heeft je één belangrijke eigenschap ontnomen: je zelfstandigheid is ingeruild voor afhankelijkheid. Jij kunt geen moment alleen zijn, je handen niet gericht gebruiken, niet praten en bent rolstoelafhankelijk. Rett maakt je leven moeilijk, pijnlijk en kwetsbaar.

Gelukkig zijn verder alle eigenschappen die wij verbonden aan de naam Floortje intact gebleven. Jij bent een krachtige jonge vrouw die boven haar beperkingen lijkt te staan. Onze prachtig mooie, ontwapenende, eerlijke, sportieve, stoere en hele lieve Floortje, die haar stralende ogen gebruikt om contact te maken en zo mensen aan zich weet te binden. Die liefde geeft en gelukkig maakt. Lieve Floortje, ik hoop dat de lezers jou leren kennen zonder toevoegingen als geboortedatum of diagnose en, net als ik, jouw pure schoonheid kunnen zien. Daarom begin ik iedere brief die ik aan jou schrijf vol trots met: Lieve Floortje!

Xx mama

Verkiezingen in het hart

Elke stem telt!

Reinaerde en drie andere gehandicaptenorganisaties (ASVZ, Philadelphia en Syndion) hebben aan mensen met een verstandelijke beperking, begeleiders en familieleden gevraagd of ze weten dat mensen met een beperking mogen stemmen en tegen welke problemen ze aanlopen.

SPH-afstudeerder Laura de Haes werkt bij Triade, op een woongroep met mensen met een beperking. Zij presenteerde de resultaten van haar onderzoek tijdens het symposium 'Toegankelijke en begrijpelijke verkiezingen – elke stem telt!'. Dit symposium werd gehouden op 15 maart bij ASZV De Lingeboolder in Leerdam.

Campagne

Behalve mensen met een beperking waren er ook begeleiders, bestuurders, gemeenteraadsleden en beleidsmedewerkers van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Dagvoorzitter was presentatrice Lucille Werner, die zelf een beperking heeft. Werner start een campagne waarin ze pleit voor meer aandacht voor mensen met een beperking. In een tv-programma op 24 mei gaat ze op zoek naar een 'minister van Gehandicaptenzaken'.

Burgemeester Molkenboer in gesprek met een deelnemer.

Molkenboer, burgemeester van Woerden, mee aan de gespreksrondes. Molkenboer kwam op het idee om hulp in het stemhokje toe te staan. Helaas kon dit door regels vanuit de wet vorig jaar niet doorgaan.

Voorstellen

Adriane van Duivendijk, strategisch communicatieadviseur bij Reinaerde, is initiatiefnemer van het onderzoek en van het symposium. Ze vindt dat het een belangrijk signaal afgeeft.

"Hier ontmoeten beleidsmakers en mensen met een beperking elkaar. Daardoor kunnen dingen veranderen in de wereld. Ik verwacht heel veel inspiratie en motivatie en meer bewustzijn op dit onderwerp."

Op het symposium vertelden de medewerkers van Binnenlandse Zaken dat er dit jaar twee voorstellen naar de Tweede Kamer gaan: een over een nieuw, eenvoudiger stembiljet en een voor een wet die het mogelijk maakt om te experimenteren met hulp en ondersteuning bij het stemmen. Zowel Reinaerde als branchevereniging VGN vinden dat een positieve ontwikkeling, waar mensen met een verstandelijke beperking al jaren om vragen.

**Op 23 mei kun je
weer stemmen! Dan
zijn er verkiezingen
voor het Europese
Parlement.**

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn:

- **Voor gehandicaptenorganisaties:** bespreek (bijvoorbeeld in het ondersteuningsplan) of iemand stemt en hoe dan.
- **Voor politieke partijen:** schrijf verkiezingsprogramma's in gewone taal.
- **Voor de overheid:** organiseer hulp zodat dat mensen met een verstandelijke beperking zelf hun stem kunnen uitbrengen. En pas het stembiljet aan met logo's van de partijen en foto's van de kandidaten.
- **Voor naasten van iemand met een verstandelijke beperking:** vraag naar de stempas. En bespreek samen waar iemand met een beperking op wil stemmen.

Ella van Tingen en Boris van der Ham aan de discussietafel.

Lucille Werner

"Wist je dat 2,3 miljoen stemmen verloren dreigen te gaan?"

Laura de Haes

"Op mijn woongroep werden de stempassen weggegooid omdat begeleiders niet wisten dat mensen met een beperking ook mogen stemmen. Ik wist het zelf ook niet. Schokkend vond ik dat."

Boris van der Ham

"Dit jaar is het 100 jaar geleden dat het stemrecht werd ingevoerd. Toch vreemd dat in 2019 mensen moeite moeten doen om van hun stemrecht gebruik te kunnen maken."

Victor Molkenboer

"Mensen met een verstandelijke beperking hebben ook een mening die ze mogen uiten. Een beetje hulp bij het stemmen is nodig."